

PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ
GIMNAZJUM
IM. PROF. STEFANA MYCZKOWSKIEGO
W CZARNEJ

Opracowała Anna Śmietana

Czarna, 2003

Wprowadzenie

Od początku istnienia Gimnazjum w Czarnej treści ekologiczne są mocno eksponowane w podejmowanych działaniach. Wynika to między innymi z uwarunkowań geograficznych i społecznych. Gmina Czarna leży na terenie Wschodniobeskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Parku Krajobrazowego Doliny Sanu oraz na niewielkiej części Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Walory przyrodnicze okolicy wręcz narzucają konieczność kształtowania u uczniów ekologicznej świadomości i postaw wobec przyrody, ponoszenia odpowiedzialności za nasze środowisko. Nieświadomość skutków, jakie mogą przynieść podejmowane przez człowieka działania jest największym zagrożeniem dla przyrody, a więc i dla nas.

Szczególnym momentem dla Gimnazjum było nadanie imienia profesora Stefana Myczkowskiego- leśnika, nieustrzonego działacza i popularyzatora idei ochrony przyrody. Człowieka, dla którego wedle słów syna Zbigniewa Myczkowskiego „... najistotniejszą pasją życia była ochrona przyrody ojczyściej i umiłowanie gór i górskich lasów, a zwłaszcza buczyny karpackiej, której był najlepszym znawcą ...” Przyjęcie imienia tak wybitnej osobowości w dziedzinie ochrony przyrody zobowiązuje szkołę do zaszczepienia wśród uczniów idei propagowanych przez patrona Gimnazjum.

Aspekt ekologiczny jest uwzględniony w Programie Wychowawczym Gimnazjum, w którym zawarte są następujące treści:

- dostrzeganie zmian zachodzących w otaczającym środowisku oraz ich wartościowanie
- rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska

Mnogość działań o charakterze ekologicznym podejmowanych w szkole sprawia, że wymagają one oddzielnego opracowania.

Założenia programu

Cel główny:

Rozbudzanie świadomości ekologicznej i rozwijanie aktywnych postaw wobec przyrody i jej ochrony.

Cele szczegółowe:

- rozwijanie zainteresowań i fascynacji różnorodnością, bogactwem i pięknem świata
- wyjaśnianie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym, w tym współzależności między człowiekiem a środowiskiem
- kształcenie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu
- budowanie emocjonalnej więzi z przyrodą
- kształtowanie wrażliwości ekologicznej i poczucia odpowiedzialności za środowisko
- wyeksponowanie walorów przyrodniczych i kulturowych najbliższej okolicy
- kształtowanie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania w grupie
- zainteresowanie problematyką ekologiczną środowiska lokalnego, współpraca z pracownikami Nadleśnictwa Lutowiska, Urzędu Gminy Czarna, Bieszczadzkim Parkiem Narodowym

Uczestnicy Programu

- uczniowie i nauczyciele Gimnazjum w Czarnej
- pracownicy Nadleśnictwa Lutowiska
- pracownicy Urzędu Gminy w Czarnej
- pracownicy Bieszczadzkiego Parku Narodowego
- pracownicy Akademii Rolniczej w Krakowie
- rodzice uczniów

Formy realizacji programu

1. Ścieżka ekologiczna
2. Programy edukacyjne „Zachowamy piękno i walory przyrodnicze Bieszczadów” i „Bocian”
3. Konkursy o tematyce ekologicznej
4. Akcje ogólnoszkolne: „Sprzątanie świata”, Święto Szkoły połączone z obchodami Dnia Ziemi
5. Gazetki informacyjne
6. Lekcje biologii, geografii, chemii i wychowawcze
7. Współpraca z Nadleśnictwem Lutowiska
8. Współpraca z Akademią Rolniczą w Krakowie
9. Wycieczki

Ad. 1

Przewidziane w „Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych” z 15 lutego 1999 r. cele edukacyjne, zadania nauczyciela i szkoły i treści nauczania ścieżki edukacyjnej- Edukacja ekologiczna, realizowane są przez nauczycieli wszystkich przedmiotów, którzy włączyli je do własnego programu. Są to nauczyciele : biologii, geografii, chemii, fizyki, języka polskiego, historii, matematyki, techniki, informatyki i plastyki.

Ad. 2

Programy edukacyjne

„Zachowamy piękno i walory przyrodnicze Bieszczadów”

Program realizowany jest we współpracy z Ośrodkiem Naukowo-Dydakycznym Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Celem jego jest popularyzacja i pogłębianie wiedzy z zakresu podstaw ekologii oraz wiedzy o zasobach przyrodniczych Bieszczadów i strategii ich ochrony. Uczestnicy

programu biorą udział w zajęciach kameralnych dotyczących następujących tematów:

1. Wybrane zagadnienia z ekologii dynamicznej
2. Człowiek i biosfera
3. System ochrony przyrody Bieszczadów
4. Środowisko abiotyczne Bieszczadów. Ocena zagrożeń i ochrona
5. Szata roślinna Bieszczadów, jej walory i ochrona
6. Fauna Bieszczadów, jej walory i ochrona

Po zakończeniu zajęć kameralnych uczniowie pod opieką nauczyciela biorą udział w zajęciach terenowych, które prowadzone są w formie dwudniowych warsztatów wiosennych i dwudniowych warsztatów jesiennych. Podsumowaniem pracy jest udział w eliminacjach szkolnych, a następnie w finale konkursu.

„Bocian”

Program edukacyjny „Bocian” realizowany jest we współpracy z Polskim Towarzystwem Przyjaciół Przyrody „pro Natura”. Jego celem jest: uaktywnienie uczniów poprzez obserwację przyrody i podejmowanie działań dla jej ochrony, zbieranie informacji o stanie populacji bociana białego w Polsce, poszerzanie wiedzy uczniów poprzez zdobywanie konkretnych wiadomości, uwrażliwienie na piękno przyrody. W programie biorą udział chętni uczniowie, a zebrane i opracowane przy pomocy opiekuna programu materiały przesyłane są do PTPP „pro Natura” w październiku i w lutym. Dodatkowo w ramach programu organizowane jest „święto bociana” obchodzone podczas Gminnych Dni Rodziny. Za udział w programie uczniowie otrzymują dyplomy i nagrody.

Ad. 3

Oprócz konkursów przedmiotowych organizowanych przez Kuratorium Oświaty, uczniowie Gimnazjum uczestniczący w programie „Zachowamy piękno i walory przyrodnicze Bieszczadów” biorą udział w finale programu,

który ma formę konkursu. Po eliminacjach szkolnych zostają wytypowane trzy osoby do konkurencji zespołowej i trzy do konkurencji indywidualnej. Te same osoby mogą brać udział w konkurencji indywidualnej i zespołowej. Reprezentacja szkoły bierze udział w części pisemnej konkursu, a po zakwalifikowaniu się do drugiego etapu w części ustnej. Chętni uczniowie biorą udział w innych konkursach o tematyce ekologicznej w miarę napływających zgłoszeń.

Ad. 4

Akcja „Sprzątanie Świata- Polska” odbywa się we wrześniu. Celem akcji jest nie tylko uprzątnięcie najbliższego otoczenia, ale i zaangażowanie w działania społeczności lokalnej, zwrócenie uwagi na konieczność ograniczania ilości odpadów, ich składowania i przetwarzania. Sprzątaniu wyznaczonych rejonów towarzyszy apel informacyjny, okolicznościowa gazetka. Akcja jest przeprowadzana przy współpracy z Urzędem Gminy Czarna, Nadleśnictwem Lutowiska.

Święto Szkoły połączone jest z obchodami Dnia Ziemi i przypada na 22 kwietnia. Uroczysta akademia zawiera elementy edukacyjne. Przygotowywana jest okolicznościowa gazetka. Treści edukacyjne eksponowane tego dnia dotyczą życia i działalności patrona szkoły prof. Stefana Myczkowskiego oraz ekologii. Na obchody Święta Szkoły zapraszani są pracownicy Nadleśnictwa Lutowiska, Akademii Rolniczej z Krakowa i Urzędu Gminy Czarna.

Ad. 5

Gazetki informacyjne służą przekazywaniu aktualnych informacji i prezentowaniu materiałów poszerzających wiedzę uczniów. Przygotowywane

są w poszczególnych salach lekcyjnych pod opieką wychowawców oraz na szkolnym korytarzu.

Ad. 6

Treści ekologiczne zawarte są w podstawie programowej realizowane są na zajęciach z poszczególnych przedmiotów i za ich realizację według planu odpowiedzialny jest nauczyciel. Również plany wychowawcze poszczególnych klas zawierają poruszaną tematykę – za ich wykonanie odpowiedzialni są wychowawcy klas.

Ad. 7

Współpraca z Nadleśnictwem Lutowiska obejmuje :

- prelekcje pracowników Nadleśnictwa
- udział w konkursach organizowanych przez Nadleśnictwo lub we współpracy szkoły z Nadleśnictwem
- udział pracowników Nadleśnictwa w uroczystościach szkolnych, w tym przede wszystkim w Świącie Szkoły
- przekazywanie szkole sadzonek drzew lub innych surowców pozyskiwanych z lasu
- udział w zajęciach terenowych
- udostępnianie materiałów informacyjnych

Ad. 8

Współpraca z Akademią Rolniczą w Krakowie obejmuje:

- prelekcje pracowników naukowych
- udział w Świącie Szkoły
- przekazywanie materiałów związanych z patronem Gimnazjum
- przekazywanie książek i innych materiałów edukacyjnych

Ad. 9

Wycieczki klasowe mają m.in. na celu poznawanie zasobów przyrodniczych i kulturowych regionu, kształcenie umiejętności dokonywania obserwacji w terenie, budowanie emocjonalnej więzi z przyrodą. Odbywają się głównie w sezonie wiosennym i jesiennym. Za ich organizację odpowiedzialni są wychowawcy klas.

Harmonogram działań

Forma realizacji	Termin	Osoby odpowiedzialne	Odbiorcy
Ścieżka ekologiczna	Cały rok	Nauczyciele, którzy włączyli do swoich przedmiotów treści ścieżki	Wszyscy uczniowie
Programy edukacyjne: „Zachowamy piękno i walory przyrodnicze Bieszczadów”, „Bocian”	Cały rok	Anna Śmietana, pracownicy BdPN	Zainteresowani uczniowie
Konkursy o tematyce przyrodniczej	Wg harmonogramu	Anna Śmietana, p. dyrektor	Zainteresowani uczniowie
LOP	Cały rok	Anna Śmietana	Chętni uczniowie

„Sprzątanie świata”	wrzesień	Wszyscy nauczyciela	Wszyscy uczniowie
Święto Szkoły połączone z obchodami Dnia Ziemi	kwiecień	Wszyscy nauczyciele	Wszyscy uczniowie
Gazetki informacyjne	Cały rok	Wychowawcy klas	Wszyscy uczniowie
Lekcje biologii, geografii, chemii i wychowawcze	Cały rok	Wychowawcy klas i nauczyciele	Wszyscy uczniowie
Współpraca z Nadleśnictwem Lutowiska	Wg możliwości	Pracownicy Nadleśnictwa Lutowiska	Uczniowie i nauczyciele
Współpraca z Akademią Rolniczą w Krakowie	Wg możliwości	Pracownicy Akademii Rolniczej	Uczniowie i nauczyciele
Wycieczki	Jesień i wiosna	Wychowawcy klas	Wszyscy uczniowie

Sposób dokumentacji i ewaluacji

1. Protokoły z konferencji Rady Pedagogicznej
2. Dziennik zajęć pozalekcyjnych
3. Zapisy w kronice szkoły
4. Zapisy w dziennikach lekcyjnych
5. Arkusze diagnostyczne

Na ocenę realizacji programu będą składały się efekty ekologiczne i podjęte działania oraz zmiany w zachowaniu uczniów.

W celu oceny zmian w świadomości ekologicznej proponuje się prowadzenie, w sposób ciągły, obserwacji zachowania uczniów, wywiady z rodzicami prowadzone przez wychowawców klas. Ocenie podlegać będzie stopień zaangażowania w podejmowane akcje ekologiczne, a także podejmowanie własnych inicjatyw w tym zakresie. Efekty wzrostu wiedzy i umiejętności będzie można ocenić na podstawie udziału uczniów i odnoszonych sukcesów w konkursach o tematyce przyrodniczej.

Literatura:

Bożek G., 1998. *Jesteśmy z jednej Ziemi. Wychowanie i edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży*. SKA „Kaktus”, Krosno

Cichy D., 1996. *Szkoła ekologiczna. Funkcjonowanie i perspektywy rozwoju*, FCEE, Krosno

Cichy D., 2001. *Szkolna monografia „Nasza miejscowość”. Poradnik dla nauczyciela*, FCEE, Krosno

Mirek Z., 2001. *Co to jest ekorozwój*. W: Dyduch- Falniowska (red.), *Mówić o przyrodzie. Zintegrowana wizja przyrody*, IOP PAN, Kraków

Śnieżyński M., 2000. *Kształcenie wielostronne świadomości oraz odpowiedzialności ekologicznej*. W: Dyduch- Falniowska (red.), *Między niebem a ziemią*, IOP PAN, Kraków

